

Besluit

Besluit strekkende tot het verlengen van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 27 november 2008 zoals bedoeld in artikel 5a.12a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) van de opleiding hbo-bachelor Communicatie van De Haagse Hogeschool tot en met 30 oktober 2016

Gegevens

datum	Naam instelling	: De Haagse Hogeschool
31 oktober 2014	Naam opleiding	: hbo-bachelor Communicatie (240 ECTS)
onderwerp	Datum aanvraag	: 23 december 2013
Besluit	Variant opleiding	: voltijd, deeltijd
verlengen van de	Track	: International Communication Management
geldigheidsduur		(Engelstalig)
hbo-bachelor Communicatie	Locatie opleiding	: Den Haag
De Haagse Hogeschool	Datum goedkeuren	
(002553)	panel	: 1 juli 2013
uw kenmerk	Datum locatiebezoeken	: 25 en 26 september 2013
BB1444/SM/PD/GT	Datum visitatierapport	: 18 december 2013

ons kenmerk
NVAO/20143830/AH

Aanvullende informatie

bijlagen
4
Bij brief van 20 juni 2014 is de instelling/het panel verzocht om het beoordelingsrapport aan te passen. Als gevolg van het onvoldoende paneloordeel voor standaard 16 voor de voltijdse variant diende ook de gehele standaard 16 als onvoldoende te worden beoordeeld. Het panel oordeelde dat 5 van de 23 eindwerken niet het hbo-niveau hebben. Tevens is de instelling in de gelegenheid gesteld om een herstelplan in te dienen. Op 8 september 2014 ontving de NVAO een door het panel geverifieerd herstelplan.

Beoordelingskaders

Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523));
Artikel 5a.12a van de WHW (Stb. 2010, 293);
Accreditatiebesluit WHW (Stb. 2011, 536).

Advies van het visitatiepanel

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel.

Inleiding

De opleiding Communicatie vormt een onderdeel van de Academie European Studies & Communication Management van De Haagse Hogeschool. De opleiding kent twee varianten: voltijd en deeltijd en een afstudeertraject International Communication Management (ICM). ICM is een versnelde Engelstalige track van drie jaar, die in 2008 is

Pagina 2 van 26 gestart in aansluiting op het internationale karakter van Den Haag en van De Haagse Hogeschool.

De studie Communicatie leidt studenten op tot beginnende communicatieprofessionals die aan de slag kunnen in zowel het publieke domein als in het meer commerciële gebied van de marketingcommunicatie.

De Kritische Reflectie en de onderliggende documentatie boden de leden van het panel voldoende gelegenheid om zich te verdiepen in de kwaliteit van de opleiding, de inhoud van het onderwijsprogramma en het niveau van de opleiding en haar afgestudeerden.

Beoogde eindkwalificaties

De opleiding Communicatie hanteert voor alle varianten het Landelijke Competentieprofiel dat is opgesteld door het Landelijke Overleg Communicatieopleidingen in samenwerking met beroepsvereniging Logeion. Het panel beoordeelt de competenties als duidelijk uitgewerkt en adequaat. Zij sluiten goed aan bij de eisen die de (internationale) arbeidsmarkt stelt aan net afgestudeerde communicatieprofessionals.

De opleiding is op weg haar eigen inkleuring aan het competentieprofiel te geven en 'De Haagse focus' te benadrukken. Het panel vindt het belangrijk dat de opleiding hiermee verder gaat, maar zij moet ook binnenkort beslissen hoe de discussie over de eigen inkleuring gaat leiden tot een adequaat profiel en een bijpassend onderwijsprogramma.

Het panel beoordeelt Standaard 1 voor alle varianten als voldoende.

Programma

De opleiding sluit met haar curriculum goed aan op ontwikkelingen in het werkveld. Om deze aansluiting en de actualiteit van het programma ook voor de toekomst te kunnen garanderen consulteert de opleiding met regelmaat haar werkveldcommissie. Ook zorgen interessante gastsprekers voor inbreng van actuele thema's. De vakinhoudelijke component is binnen de opleiding aanwezig, evenals de beroepspraktijk, die via opdrachten en stages 'naar binnen' wordt gehaald.

De komende periode zullen de plannen die staan beschreven in het Onderzoeksbeleidsplan verder worden geïmplementeerd. Het panel benadrukt hierbij het belang van uitbreiding van de groep bekwame onderzoeksdocenten en samenwerking met een lectoraat.

Het curriculum van de verschillende varianten stelt de studenten in staat de competenties op het niveau van de beginnende beroepsbeoefenaar te ontwikkelen. De opleiding heeft het didactisch concept uitgewerkt in vijf leerlijnen: (i) conceptuele leerlijn, (ii) vaardigheden, (iii) integrale leerlijnen, (iv) ervaringsleren en (v) persoonlijke ontwikkeling.

Alle varianten hanteren dezelfde eindkwalificaties. Deze zijn vertaald naar beroepshandelingen, beroepsproducten en benodigde kennis, methoden en technieken. Deze onderwerpen komen terug in de lessen, tijdens projecten en in opdrachten. De programma's zijn opgebouwd rondom twee pijlers, dit zijn marketingcommunicatie en communicatie binnen het publieke domein.

Binnen de programma's is zowel horizontale als verticale samenhang aanwezig, waarbij de horizontale samenhang binnen met name de voltijdse variant nog steviger aangezet kan worden.

Het internationale karakter van de opleiding komt duidelijk tot uitdrukking in het afstudeertraject International Communication Management. De voltijdse en deeltijdse opleiding besteden in het programma ook aandacht aan internationalisering, maar zouden dit nog verder uit kunnen bouwen.

Pagina 3 van 26 Onderzoek komt op verschillende momenten in het programma aan de orde. In de voltijdse variant is afgelopen jaar een extra onderzoeksmodule ingevoerd. Ook het internationale afstudeertraject heeft onlangs, met de introductie van het Quest-project, de aandacht voor onderzoek vergroot. Niettemin kan de samenhang tussen de theorielessen over onderzoek en de toepassing ervan tijdens andere vakken en projecten, worden vergroot. De opleiding sluit over het algemeen goed aan op de beginsituatie van startende studenten, waarbij de beheersing van het Nederlands voor met name voltijdstudenten wel een punt van aandacht blijft. De instroomcijfers van de opleiding zijn redelijk stabiel. De voorzieningen voor studenten met een functiebeperking zijn adequaat, de studielast is evenwichtig verdeeld over de verschillende semesters en alle varianten voldoen aan de wettelijke eis met betrekking tot de omvang en duur van het programma.

Voor alle varianten beoordeelt het panel Standaard 2, 3, 4, 5, en 6 als voldoende, Standaard 7 voldoet.

Personeel

Het personeelsbeleid van de opleiding is vastgelegd in het Strategisch Personeels Plan 2010-2014 dat op academieniveau is opgesteld. De opleiding heeft in beeld op welke terreinen bijscholing nodig is. Op academie- en opleidings- en individueel niveau zijn er voldoende scholingsactiviteiten. De onderzoeksvaardigheden van docenten verdienen met name verdere scholing.

Het onderwijzend personeel is gekwalificeerd om het onderwijsprogramma uit te voeren. De docenten zijn inhoudelijk deskundig, behandelen actuele cases en zijn didactisch goed onderlegd. Vrijwel alle docenten zijn in het bezit van een masterdiploma. Een aanzienlijk aantal deeltijd docenten is bovendien werkzaam in de praktijk.

De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma met docent-studentratio's van 1:20 (deeltijd) en 1:24,3 (voltijd en ICM).

Voor alle varianten beoordeelt het panel Standaard 8 als voldoende, en Standaard 9 en 10 als goed.

Voorzieningen

De algemene en opleidingsspecifieke voorzieningen zijn niet 'state of the art', maar wel van een voldoende niveau. De bibliotheek beschikt over een actuele collectie van boeken en daarnaast hebben de studenten toegang tot een grote hoeveelheid digitale databases. In de bibliotheek kunnen studenten in groepen werken, er is een stilleruimte aanwezig en men kan er achter de computer aan de slag. De opleiding beschikt over een Applelab, eigen camera's en daarnaast kunnen studenten audiovisuele apparatuur lenen bij de IT-helpdesk van de hogeschool. De studiebegeleiding bij de voltijdse variant van de opleiding en ICM is adequaat vormgegeven. De aanwezigheid van Coaching Assistents naast de studieloopbaanbegeleider, komt het effect van de studieloopbaanbegeleiding ten goede. Deeltijdstudenten worden begeleid door de coördinator deeltijd. De opleiding zet met name in het eerste jaar stevig in op studieloopbaanbegeleiding om uitval te beperken. Over de informatievoorziening, en met name over de bekendmaking van roosters, zijn de studenten niet helemaal tevreden. Om de enigszins negatieve perceptie van studenten over de bereikbaarheid van hun docenten te verbeteren, gaat de opleiding aan de slag met verwachtingenmanagement.

Standaard 11 en 12 beoordeelt het panel voor alle varianten als voldoende.

De hogeschool legt doelen vast volgens de PDCA-cyclus op verschillende niveaus: hogeschool, academie en opleiding. De realisatie van deze doelen wordt gemonitord via diverse managementrapportages.

De opleiding brengt verschillende overlegorganen en evaluatieve instrumenten in stelling om ervoor te zorgen dat het niveau en de inhoud van het onderwijs op orde blijft. Zo is de opleiding, naar aanleiding van onbevredigende studentevaluaties, onlangs gestart met het voeren van focusgesprekken met studenten om meer inzicht te krijgen in de mening van studenten over bepaalde aspecten van de opleiding. Deze en andere evaluaties worden op adequate wijze uitgevoerd en leiden tot verbetermaatregelen.

De opgestelde verbetermaatregelen uit de verschillende evaluaties kunnen op een meer overzichtelijke wijze worden vastgelegd en moeten bovendien worden voorzien van een realistische prioritering.

Voor alle varianten beoordeelt het panel Standaard 14 als voldoende, en Standaard 13 en 15 als goed.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding maakt gebruik van een duidelijke toetscyclus volgens het PDCA-model, waarin evaluatie een belangrijke plaats inneemt. Op verschillende manieren zorgt de opleiding ervoor dat de toetsen valide, betrouwbaar en transparant zijn. Er wordt gebruik gemaakt van een functionele mix aan toetsingsmechanismen, die ervoor zorgt dat alle beoogde eindkwalificaties in de opleiding worden getoetst. De toetsen die het panel heeft bekeken waren over het algemeen van voldoende niveau.

De examen- en toetscommissie zijn voldoende toegerust om hun taak op een adequate wijze uit te voeren. Beide commissies zijn in beweging om het eigen functioneren verder te verbeteren. De examencommissie dient hiernaast te zoeken naar mogelijkheden om een eigenstandig oordeel te vormen over het gerealiseerde eindniveau. Voor het panel weegt het oordeel over de examencommissie mee in het oordeel over het gerealiseerde niveau, maar is dit evenwel niet doorslaggevend.

Het oordeel van het panel over het niveau van de werkstukken van voltijdstudenten die hij heeft gezien is negatief: 5 van de 23 beoordeelde werkstukken hebben niet het hbo-niveau. Daarom komt het panel tot het oordeel dat het gerealiseerde eindniveau van de voltijd opleiding Communicatie onvoldoende is.

In voorbereiding op de audit las het panel eveneens scripties van de deeltijdse- en van het Engelstalige afstudeertraject. In beide varianten beoordeelde het panel 1 van de 5 scripties als onvoldoende. De opschaling binnen deze varianten resulteert in een positief oordeel over het gerealiseerde eindniveau.

Het panel beoordeelt standaard 16 van de voltijdse variant als onvoldoende, de deeltijdse variant beoordeelt hij als voldoende. Gelet op de beslisregels van de NVAO leidt dit tot een score 'onvoldoende' voor standaard 16.

Algemene conclusie:

Het panel stelt vast dat de opleiding Communicatie in al haar varianten beschikt over een programma dat op hbo-bachelorniveau is vormgegeven. De opleiding staat in voldoende mate open voor nieuwe ontwikkelingen en is zelf, in gesprek met verschillende stakeholders, continu op zoek naar verbetering. De variant deeltijd en het afstudeertraject ICM bereiden studenten in voldoende mate voor op de beroepspraktijk en leveren studenten af die voldoen aan de eisen die het beroepenveld stelt. Voor de voltijdse variant geldt dat het panel te veel scripties heeft gezien die onder de maat waren, wat ertoe leidt dat het

Pagina 5 van 26 gerealiseerd eindniveau als onvoldoende wordt beoordeeld. Om dit te verbeteren dient de opleiding meer aandacht te besteden aan de onderzoeksvaardigheden van de studenten. Het panel beoordeelt de kwaliteit van de opleiding Communicatie van De Haagse Hogeschool, op grond van de beslisregels van de NVAO als onvoldoende. Gelet op de slagkracht van de organisatie en alle inmiddels in gang gezette verbeteringen, acht het panel een hersteltermijn voor standaard 16 reëel.

Advies van het panel over het herstelplan

Het panel is van mening dat uit het verbeterplan blijkt dat de opleiding de kritiek uit het beoordelingsrapport serieus neemt en op een voortvarende manier gebruik maakt van zijn suggesties. De voorgestelde maatregelen beogen tegemoet te komen aan de cruciale kritiek van het panel ten aanzien van het beter integreren van onderzoek in het programma, het versterken van het taalniveau en het proces van afstuderen.

Conclusie NVAO

Op basis van het herstelplan en het positieve advies van het panel daarover besluit de NVAO tot toepassing van het bepaalde in artikel 5a.12a van de WHW (herstelperiode). Naar het oordeel van de NVAO op basis van het positieve oordeel van het panel is het herstelplan haalbaar en toereikend. Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de opleiding binnen de termijn van twee jaar alsnog aan het kader zal voldoen.

Besluit

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Haagse Hogeschool te Den Haag in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 6 oktober 2014 naar voren te brengen. Bij e-mail van 3 november 2014 heeft de instelling van de gelegenheid gebruik gemaakt om te reageren. Dit heeft geleid tot een aanpassing.

De NVAO besluit tot verlenging van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 27 november 2008 van de opleiding hbo-bachelor Communicatie (240 ECTS; variant: voltijd, deeltijd; locatie: Den Haag) van de Haagse Hogeschool tot en met 30 oktober 2016.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.12a, vierde lid, van de WHW dient het instellingsbestuur een aanvraag om een besluit tot vaststelling dat de opleiding alsnog aan het toepasselijke kader voldoet, uiterlijk in te dienen op 29 april 2016.

Den Haag, 31 oktober 2014

De NVAO
Voor deze:

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel voltijd	Beoordeling door het panel deeltijd	Beoordeling door het panel ICM
1. Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende	Voldoende
2. Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	6. Het programma is studeerbaar.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	3. Personeel	8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.	Voldoende	Voldoende
9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.		Goed	Goed	Goed
10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.		Goed	Goed	Goed
4. Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
5. Kwaliteitszorg	13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Goed	Goed	Goed
	14. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	15. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.	Goed	Goed	Goed

6. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	16	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Onvoldoende	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel			Onvoldoende	Voldoende	Voldoende

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende, voldoende, goed of excellent.
Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

Tabel 1: Rendement.

Cohort	2009	2010	2011	2012
Rendement vt	36%	43%	21%	-
Rendement dt	41%	36%	-	-
Rendement ICM	-	-	39%	-

Tabel 2: Docentkwaliteit.

Graad	Ma	PhD
Percentage vt	89%	8%
Percentage dt	75%	5%
Percentage ICM	92%	4%

Tabel 3: Student-docentratio.

Ratio	
vt	1:24,3
dt	1:20
ICM	1:24,3

Tabel 4: Contacturen.

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen				
vt	14,4	10	4,4	6,1
dt	7,6	7,5	7,5	0,1
ICM	13,7	11	9,5	

- W.G. van Raaijen, (voorzitter, partner bij Hobeon sinds 2004, lead-auditor accreditaties hoger onderwijs;
- L. van der Plas, LLM, communicatiemedewerker bij de Belgische gemeente Bonheiden. Gastdocent op verschillende Vlaamse Hogescholen en bestuurder bij Kortom , de Vlaamse Vereniging voor Overheidscommunicatie;
- G.W. Rijnja, communicatieadviseur bij de Rijksvoorlichtingsdienst;
- E.M.C. van der Pool, lector Human Communication Development aan de Hogeschool voor Arnhem en Nijmegen;
- J. Moers, vierdejaarsstudent Communicatie aan de Hogeschool Leiden.

I.A.M. van der Hoorn trad op als secretaris van het panel (gecertificeerd).

Herstelplan opleiding Communicatie De Haagse Hogeschool

**CROHO nummer 34405
16 juli 2014**

Inhoud

1	Inleiding	2
2	Het accreditatiepanel over het niveau van het afstuderen bij CO-vt	2
3	Totstandkoming herstelplan	3
4	Doelstelling herstelplan.....	4
5	Herstelplan: lopende en geplande acties	5
5.1	Visie op onderzoek en afstuderen herformuleren.....	7
5.2	Leerlijn Methoden van Onderzoek herzien en integreren	7
5.3	Handleiding en procedures herzien en aanscherpen.....	8
5.4	Onderzoeksvoorstel vooraf beoordelen	8
5.5	Eindbeoordeling aanscherpen.....	9
5.6	Taaleisen aanscherpen	9
5.7	Scholing en intervisie aanbieden.....	10
5.8	Onderzoeksklimaat versterken.....	11
6	Voortgang herstelplan monitoren.....	12
6.1	Tussenstand juli 2014.....	12
6.2	Interne monitoring	12
6.3	Externe monitoring.....	13
7	Bijlagen	14
7.1	Afstudeerhandleiding 2014-2015.....	14
7.2	Beoordelingsformulier taalcheck	14

1 Inleiding

De opleiding Communicatie van de Haagse Hogeschool kent drie varianten: deeltijd Nederlandstalig (4 jaar: CO-dt), voltijd Nederlandstalig (4 jaar: CO-vt) en voltijd Engelstalig (3 jaar; ICM). In september 2013 is de opleiding Communicatie van De Haagse Hogeschool bezocht door een accreditatiepanel onder voorzitterschap van Hobéon.

Het panel beoordeelde de eerste 15 standaarden van alle drie varianten als minimaal voldoende. Voor standaard 16 was dat niet het geval. Het panel oordeelde binnen het kader van standaard 16 wel positief ten aanzien van de toetscyclus, het functioneren van de examen- en toetscommissie en het niveau van de eindwerkstukken bij de varianten CO-dt en ICM, maar kwam tot de bevinding dat het niveau van de eindwerkstukken bij de variant CO-vt tekortschoot.

In de brief van de NVAO van 20 juni 2014 (kenmerk NVAO/20142282/AH) staat dat de negatieve beoordeling steunt op de beoordeling als onvoldoende van standaard 16. Vijf van de 23 bestudeerde eindwerken van CO-vt zijn door het panel als onvoldoende beoordeeld. Het NVAO stelt vast dat de opleiding daarmee overtuigend en navolgbaar als onvoldoende voor de voltijdse variant is beoordeeld. Zij biedt de opleiding de mogelijkheid een herstelplan in te dienen waarin wordt aangegeven welke verbetermaatregelen zullen worden genomen of al zijn genomen.

Op basis van het voorafgaande gaat de opleiding in dit herstelplan slechts zijdelings in op de varianten CO-dt en ICM en richt zij zich vooral op de variant CO-vt en meer in het bijzonder op standaard 16. Binnen die standaard worden verder de toetscyclus en het functioneren van de examen- en toetscommissie buiten beschouwing gelaten. Het gaat in dit herstelplan dus met name om het gerealiseerde eindniveau (het niveau van de scripties) bij CO-vt. Daarbij komen uiteraard ook daaraan gekoppelde zaken zoals het voorbereidingstraject op de scriptie en de opbouw van het curriculum aan de orde.

2 Het accreditatiepanel over het niveau van het afstuderen bij CO-vt

- De punten van kritiek betreffen met name het type onderzoeksvraag, de aansluiting van doel- en probleemstelling op de deelvragen en de gebrekkige verwerking van de inzichten uit literatuuronderzoek in conclusies en aanbevelingen. Ook wordt van drie scripties opgemerkt dat het daarbij ontbreekt aan een heldere probleemstelling, een onderbouwing van de gekozen methodologie en een overtuigende slag van conclusies naar aanbevelingen. Het gaat dus om zaken die betrekking hebben op het opzetten en uitvoeren van onderzoek en het rapporteren daarover.
- Het panel raadt de opleiding aan om onderzoek meer te integreren in het programma. Op die manier moeten studenten regelmatig keuzes maken als het gaat om in te zetten onderzoeksmethoden.
- Het panel constateert verder dat de beheersing van de Nederlandse taal van een behoorlijk aantal studenten onder de maat is. Het panel beveelt de opleiding aan om na te denken over het instellen van een criterium met betrekking tot de in de scriptie aanwezige taalfouten.

In de brief die Hobéon in mei 2014 aan de NVAO heeft gestuurd als antwoord op een aantal vragen over het beoordelingsrapport staat het volgende:

Verder merkt HOBEON op dat in 2013-2014 voor het eerst de module Methode van Onderzoek 5 is geïntroduceerd in het vierde jaar van CO-vt. Methode van Onderzoek 5 heeft als doel de studenten beter voor te bereiden op hun afstuderen. Vanwege de zeer recentelijke invoer van deze modules heeft het panel niet kunnen constateren of het niveau van studenten op het gebied van onderzoeksvaardigheden hierdoor daadwerkelijk verbetert. Het panel constateert dat er nog te weinig samenhang bestaat tussen de modules onderzoeksvaardigheden en de overige vakken en projecten.

In deze brief wordt ook ingegaan op mogelijke verklaringen voor het geconstateerde niveau van het afstuderen bij CO-dt en CO-vt. Een daarvan is het verschil in opbouw van het programma: waar het programma van de voltijdvariant concentrisch is opgebouwd en er veel wordt gewerkt in projecten, is het programma van de deeltijdvariant opgebouwd uit modules en voeren de studenten vooral individuele opdrachten uit. Mogelijk leidt dit er volgens het panel toe dat deeltijdstudenten beter zijn voorbereid op het uitvoeren van 'een grote individuele onderzoeksopdracht', wat het afstuderen toch eigenlijk is.

De opleiding heeft naar dit laatste gekeken en is tot de conclusie gekomen dat ook in het programma van CO-vt voldoende individuele opdrachten zijn opgenomen. Zo kennen de modules Methodes van Onderzoek (MvO) 3, 4 en 5 individuele eindopdrachten. Verder worden de verdiepende inhoudsmodule in het derde jaar (totaal 10 studiepunten met meerdere toetsen) beoordeeld op basis van individuele rapporten en kennen ook de door de opleiding zelf aangeboden minoren allemaal individuele opdrachten. Ook voltijdstudenten hebben daarmee in principe voldoende oefening in het uitvoeren van een individuele (onderzoeks-)opdracht. Het is echter duidelijk dat de eisen waarin die individuele opdrachten moeten voldoen aanscherping behoeven.

Samengevat gaat het in het hersteltraject dus vooral om een betere integratie van onderzoek in het programma en een verhoging van de kwaliteit van de afstudeeropdrachten en het daarop voorbereidende traject.

3 Totstandkoming herstelplan

Het feit dat de opleiding niet positief kon worden beoordeeld door het accreditatiepanel was voor het gehele team teleurstellend en uiteraard reden voor interne discussie. In de periode na het bekend worden van het oordeel van het panel heeft de opleiding besloten welke maatregelen moesten worden genomen om al in het voorjaar van 2014 verbetering te kunnen zien. Daar is het gehele team bij betrokken geweest. Vanaf november 2013 zijn er verschillende bijeenkomsten geweest met docenten, coördinatoren en teamleiders. Daaruit kwamen suggesties voor de korte en de langere termijn naar voren ten aanzien van het afstuderen. Deze suggesties zijn in het docententeam besproken. Er is ook specifiek overleg geweest met de docenten Methodes van Onderzoek en met de afstudeercoördinator. De docenten MvO hebben in opdracht van de teamleiders een plan voor het integreren van onderzoek in het curriculum opgesteld dat wordt verwerkt in het nieuwe opleidingsprogramma dat in 2015-2016 van start zal gaan. Verder zijn de docenten Taalbeheersing en Communicatieve Vaardigheden (TCV) nauw betrokken geweest bij de herstelplannen rondom het taalniveau.

Dit herstelplan is dan ook het resultaat van wat het gehele team in het afgelopen halfjaar besproken heeft. Vanaf het begin is ook met de examencommissie overleg gevoerd over de herstelplannen in het lopende jaar 2013-2014 en over de plannen voor de langere termijn. Het herstelplan is voorgelegd aan de examencommissie. Verder heeft het management overleg gevoerd met adviseurs van de dienst Onderwijs en Studentzaken.

4 Doelstelling herstelplan

Doel van dit herstelplan is om het gerealiseerd eindniveau te verbeteren. Het gaat er met name om dat de kwaliteit van de onderzoeks- en afstudeercomponent in de eindscriptie in de komende jaren structureel omhooggaat.

Het is echter duidelijk dat direct nadat het rapport van Hobéon was verschenen de hoogste prioriteit voor de opleiding in eerste instantie lag bij de borging van het niveau van de afstudeerscripties. We wilden voorkomen dat in het voorjaar van 2014 opnieuw studenten zouden kunnen afstuderen van wie de scriptie niet aan de maat was.

De maatregelen vielen en vallen om die reden uiteen in twee categorieën:

Afstuderen 2013-2014 en 2014-2015 (korte termijn)

- De beoordelingscriteria voor het afstuderen aanscherpen;
- De probleemstelling en de methodische aanpak en onderbouwing van de afstudeerscriptie scherper beoordelen voordat de student aan het daadwerkelijk schrijven van de scriptie begint;
- Borgen dat het niveau van het Nederlands van de scriptie van voldoende niveau is.

De bovenstaande maatregelen voor afstuderen hadden en hebben direct effect voor de derdejaars- en vierdejaarsstudenten, ook diegenen die in het collegejaar 2013-2014 zouden gaan afstuderen of die in 2014-2015 afstuderen. Deze maatregelen garanderen dat geen enkele student meer afstudeert op basis van een scriptie die niet voldoet aan het gevraagde hbo-niveau en zijn voor externe beoordelaars van de opleiding ook direct aantoonbaar. Ze zijn ook direct toegepast op ICM (daar gaat het wat betreft taal om het Engels) en CO-dt.

Onderwijsprogramma en afstudeeropdracht (middellange termijn)

- Voorbereiden van een nieuw curriculum in 2014-2015 en invoeren van een nieuw curriculum in 2015-2016. Het gaat om al bestaande plannen voor alle drie varianten, die we niet vlak voor de accreditatie wilden gaan invoeren, maar die we nu alsnog gaan implementeren. De reden voor deze onderwijsvernieuwing was tweeledig: de opleiding bijstellen op grond van nieuwe inzichten en ontwikkelingen in het onderwijsland en het werkveld en tevens de opleiding scherper profileren door een sterke focus op het Publieke Domein. In verband met de wijziging in de wetgeving met betrekking tot driejarige programma's vanaf 2014-2015, is ervoor gekozen om het vernieuwde ICM-programma al met ingang van september 2014 in te voeren. CO-vt en CO-dt starten met het vernieuwde programma in 2015-2016.
- Onderzoek en onderzoeksvaardigheden daarbij beter dan tot nu toe integreren in het onderwijsprogramma en ook een duidelijke keuze maken ten aanzien van hoe onderzoek wordt ingezet, als doel of als middel;
- De aard van de afstudeeropdracht heroverwegen: studenten moeten aantonen dat ze adequaat om kunnen gaan met onderzoek, maar doen ze dat door middel van een scriptie of door middel van een stage?

Deze maatregelen kosten tijd en werpen uiteraard pas op middellange termijn vruchten af. Wel spelen de conclusies die zijn getrokken op basis van het verscherpte afstudeertraject in het afgelopen collegejaar direct door in het lopende programma en in de onderwijsontwikkeling die al gaande was en die het afgelopen jaar verder in gang is gezet bij zowel ICM als CO-vt en CO-dt

5 Herstelplan: lopende en geplande acties

In aansluiting op het bovenstaande heeft de opleiding sommige acties direct na de terugkoppeling door Hobéon in gang gezet; andere zijn gepland voor de middellange termijn. De maatregelen die hieronder beschreven worden, hebben dan ook betrekking op het afgelopen collegejaar, 2013-2014, op het komende jaar, 2014-2015 en op de langere termijn, collegejaar 2015-2016 en latere jaren.

De maatregelen worden hieronder eerst schematisch weergegeven, daarna worden zij per onderdeel verder uitgewerkt en toegelicht. Het betreft maatregelen op negen aandachtsgebieden.

	2013-2014	2014-2015	2015 en later
1. Visie op onderzoek en afstuderen herformuleren	De opleiding heeft samen met de vakdocenten voor MvO een hernieuwde visie op onderzoek en afstuderen geformuleerd.	<ul style="list-style-type: none"> Voorbereiden nieuw curriculum Implementatie nieuwe MvO voorbereiden Uitwerken plannen om afstuderen door middel van een stage te laten plaatsvinden 	<ul style="list-style-type: none"> Geformuleerd in "Geïntegreerde leerlijn onderzoek" Afstudeeropdracht met portfolio in plaats van scriptie
2. Leerlijn Methoden van Onderzoek	In 2012 is MvO5, dat onmiddellijk voorafgaat aan het afstudeeronderzoek, geïntroduceerd en in 2013-2014 nadrukkelijk aan het afstudeertraject verbonden	<ul style="list-style-type: none"> Voorbereiding nieuwe leerlijn MvO geïntegreerd in een vernieuwd programma 	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe leerlijn MvO in curriculum In nieuw curriculum MvO in inhoudsvakken laten terugkomen
3. Handleiding en procedures afstudeertraject herzien en aanscherpen	<ul style="list-style-type: none"> Handleiding en beoordeling voor lichting januari 2014 aangepast Criteria in handleiding ongewijzigd voor afstudeerders 2013-2014 Check op het taalniveau uitgevoerd door bevoegde examinatoren Checklist afstuderen ingevoerd 	<ul style="list-style-type: none"> Acties continueren Vernieuwde handleiding met strakke procedure en deadlines Voorlichtingsbijeenkomst over afstuderen voor deeltijdstudenten 	
4. Onderzoeksvoorstel vooraf beoordelen	<ul style="list-style-type: none"> Beoordeling met go/no-go door twee docenten onderzoeksmethodologie Scriptiebegeleiders zijn hierbij betrokken in het kader van interview 	<ul style="list-style-type: none"> Actie continueren 	
5. Beoordeling aanscherpen	<ul style="list-style-type: none"> Beoordeling door begeleider en tweede beoordelaar onafhankelijk en gelijktijdig Negatieve beoordeling van tweede lezer: student moet scriptie verbeteren 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar en besluit over aanbevelingen rapport 'Vreemde ogen' in overleg met examencommissie 	
6. Taakleisen aanscherpen	<ul style="list-style-type: none"> Onder begeleiding van Bureau Teelen taalkriteria eindniveau vastgesteld Workshop taal en coaching voor studenten A.d.h.v. beoordelingsformulier van elke scriptie 4 pagina's gecheckt op Nederlands Taalniveau als knock-outcriterium 	<ul style="list-style-type: none"> Formaliseren van de taalcheck bij elk inlevermoment Workshop scriptietaal en mogelijkheden voor studenten voor feedback aan begin van het scriptietraject Invoering taalontwikkeldend lesgeven 	<ul style="list-style-type: none"> Acties continueren
7. Begeleiders scholen en interview aanbieden	<ul style="list-style-type: none"> Interview scriptiebegeleiders Spreekuur methodologen 	<ul style="list-style-type: none"> Interview continueren, deels met externe deskundigen Verplichte interview interne en externe begeleiders 	
8. Onderzoeksklimaat versterken		Verzoek formuleren voor lectoraat op gebied van Communicatie	
9. Monitoren	<ul style="list-style-type: none"> Regionaal overleg Bijeenkomst werkveldcommissie 	<ul style="list-style-type: none"> Uitwisseling van docent-examinatoren die ook bij verdediging aanwezig zijn Voortzetten bijeenkomsten externe validatie 	<ul style="list-style-type: none"> Acties continueren

5.1 Visie op onderzoek en afstuderen herformuleren

2013-2014

In opdracht van het management hebben twee docenten MvO in juli 2014 een plan geformuleerd voor een geïntegreerde leerlijn onderzoeksvaardigheden binnen CO-vt. In dit plan worden, naast specifieke modules onderzoeksvaardigheden, ook trainingen direct gekoppeld aan inhoudsvakken en krijgt kritisch denken en een onderzoekende houding een centrale plaats in de opleiding. Deze opzet, die ook vertaald zal worden naar de opleiding CO-dt, speelt een belangrijke rol in het vernieuwde curriculum dat in het collegejaar 2015 – 2016 van start gaat. In het plan wordt ook de visie op onderzoek binnen de opleiding ge(her)formuleerd:

De werkveldcommissie en overheid geven aan dat communicatieprofessionals doorgaans niet zelfstandig het onderzoek uitvoeren. Wij zijn het daarmee eens en willen dus ook niet dat zelfstandig onderzoek uitvoeren een te grote plaats krijgt in de opleiding. Wij willen dat studenten een onderzoek kunnen opzetten en begeleiden en de resultaten ervan kunnen interpreteren en gebruiken. Toch zijn wij van mening dat het uitvoeren van zelfstandig onderzoek in een onderwijssetting studenten kan voorbereiden om in de toekomst anderen beter te begeleiden. Het gaat de opleiding er niet om professionele onderzoekers op te leiden maar onderzoekende professionals.

2014-2015 en latere jaren

Er zijn inmiddels plannen om tegelijk met het invoeren van een vernieuwd curriculum in 2015-2016 ook te komen tot een andere wijze van afsluiting van de studie, namelijk door middel van een afstudeerstage. Deze plannen sluiten aan bij gedachten die al langer leven in de opleiding en ook aan de orde kwamen in de conferentie die de landelijke opleidingen Communicatie en de NVAO samen hadden in december 2013. Deze plannen worden in 2014-2015 verder uitgewerkt. Deze andere afsluiting gaat pas gelden voor het cohort studenten dat in 2015 begint, dus in 2018.

5.2 Leerlijn Methoden van Onderzoek herzien en integreren

2013-2014

De aangescherpte module MvO 5 heeft studenten beter dan voorheen voorbereid op het individuele onderzoek dat zij voor de afstudeeropdracht moeten verrichten. Dit leidt er ook toe dat studenten beter het verband leren te leggen tussen hun probleemstelling en de deelvragen en leren vanuit het onderzoek tot de conclusies en de aanbevelingen te komen. (zie ook 5.4)

2014-2015

- Onderzoek en onderzoeksvaardigheden worden beter geïntegreerd in het onderwijsprogramma. In juli 2014 hebben docenten MvO daartoe een plan opgesteld. De hernieuwde leerlijn MvO wordt met het nieuwe curriculum in september 2015 ingevoerd.
- Er wordt een afstudeergroep samengesteld onder begeleiding van een onderzoeksdocent en een docent TCV, voor workshops, instructie en intervisie van de studenten onderling.
- Studenten hebben vaak de neiging in compartimenten te denken en onderzoeksvaardigheden en een correct taalgebruik los te zien van de rest van het programma. De opleiding gaat om die reden "transfer in learning" stimuleren, zodat studenten daadwerkelijk datgene wat ze in jaar een, twee en drie bij onderzoeksvaardigheden en TCV hebben geleerd toepassen tijdens hun afstudeertraject.

5.3 Handleiding en procedures herzien en aanscherpen

2013-2014

Scriptiebegeleiders hebben tijdens het begeleidingsproces gebruikgemaakt van de nieuwe checklist afstuderen. Daarop wordt ook het go/no-gomoment afgetekend. Zie ook 5.4. Zowel begeleiders als studenten waarderen de checklist, omdat deze een route uitstippelt, structuur aanbrengt en duidelijker maakt wanneer wat af moet zijn om nominaal af te studeren. Ook wordt duidelijk wanneer wie toestemming moet geven waarvoor. De student houdt dit proces zelf bij en wordt hiermee eigenaar. Hij/zij heeft recht op begeleiding en documenteert zijn eigen voortgang.

2014-2015

- Er is een nieuwe afstudeerhandleiding waarin de aangescherpte procedures zijn beschreven (bijlage 7.1)
- De checklist afstuderen wordt gehandhaafd.

5.4 Onderzoeksvoorstel vooraf beoordelen

2013-2014

Vanaf januari 2014 moesten onderzoeksvorstellen voor een scriptie worden goedgekeurd door één van de twee onderzoeksmethodologen. Zij hebben ook het onderzoeksvoorstel met de scriptiebegeleiders besproken. Bij twijfel overleggen ze met elkaar. De bedoeling van deze nieuwe methode is te voorkomen dat er onderzoeksvragen doorheen slippen die te breed of te vaag zijn geformuleerd. Het onderzoek mag bovendien niet op zichzelf blijven staan, maar moet nadrukkelijk bijdragen aan de conclusies en het advies.

De check van de onderzoeksvoorstel leidt tot twee mogelijke scenario's:

- Go: student gaat door en krijgt feedback, maar er zijn geen aanpassingen nodig.
- No-go: student moet een nieuw onderzoeksvoorstel schrijven.

Tegelijkertijd was de check het afgelopen jaar een scholingsproces voor de scriptiebegeleiders. Om dit te bevorderen zijn gesprekken ingeroosterd voor alle scriptiebegeleiders.

De onderzoeksvorstellen die vóór 1 januari 2014 waren goedgekeurd, zijn op zich niet opnieuw beoordeeld, maar de criteria voor de koppeling tussen onderzoek, onderzoeksvraag, onderzoeksmethoden en advies zijn wel gehanteerd voor alle studenten die in 2014 hun scriptie hebben verdedigd.

De screening van de onderzoeksvorstellen is uitvoerig geëvalueerd met de betrokken docenten. De eerste bevindingen zijn voornamelijk positief; het niveau is verbeterd. Echter, de beoordeling en de feedback van MvO 5 komt nu soms te laat in het traject, als de student zijn afstudeeronderzoek al aan het uitvoeren is. De screening van onderzoeksvorstellen kan daarom nog beter geïntegreerd worden in module MvO 5.

2014-2015

De onderzoekskoördinatoren en de docenten van twee verdiepende modules in jaar 3 gaan na hoe de studenten zich ook bij die modules door middel van toegepast onderzoek kunnen voorbereiden op het latere afstudeertraject.

2015 en later

De plannen voor een geïntegreerde onderzoekslijn worden uitgevoerd vanaf jaar 1 van CO-vt.

5.5 Eindbeoordeling aanscherpen

2013-2014

Al vóór de accreditatievisite, namelijk per september 2013, waren de criteria voor het afstuderen aangepast. Hiermee is het gehele jaar 2013-2014 gewerkt. Bovendien moesten alle studenten voldoen aan de taaleis. Voorheen was het op orde hebben van het Nederlands in de scriptie nog geen knock-outcriterium, maar dat is nu wel zo. (Zie ook 5.6)

Voorheen gaf de begeleider zelf het moment aan waarop de scriptie 'rijp' was voor een beoordeling. Nadeel hiervan was dat soms de eerste beoordelaar al een voldoende had gesuggereerd en de tweede beoordelaar minder ruimte voelde voor een afwijkend oordeel. Per november 2013 is daarom ingevoerd dat de student nu zelf het moment bepaalt waarop hij/zij de scriptie ter beoordeling aanbiedt. Vervolgens beoordelen de begeleider en de tweede beoordelaar de scriptie gelijktijdig en onafhankelijk van elkaar.

Nieuw is ook dat een negatieve beoordeling van de tweede lezer automatisch betekent dat de student de scriptie dient te verbeteren. Alleen bij twee positieve beoordelingen worden de cijfers van de beoordelaars gemiddeld. Als de beoordelaars tot een onvoldoende besluiten, heeft de student een herkansingsmogelijkheid. Haalt de student deze niet, dan dient hij opnieuw te beginnen. De student heeft dus voor zijn scriptie twee kansen per onderwerp. Als de beoordelaars in hun beoordeling twee of meer punten verschillen, wordt automatisch een derde beoordelaar ingeschakeld. In de praktijk is dit nog niet nodig geweest.

2014-2015 en later

De opleiding gaat met de examencommissie in gesprek over de vraag of het oordeel van de scriptiebegeleider ook in de toekomst wordt meegeteld en wat de rol van externe begeleiders (aangewezen als examiner) zou kunnen zijn in de beoordeling. De opleiding wil ook onderzoeken of leden van de werkveldcommissie als examiner kunnen worden ingeschakeld.

5.6 Taaleisen aanscherpen

Inleiding

De opleiding CO-vt besteedt in het programma veel aandacht aan het Nederlands en de eisen die we eraan stellen zijn een belangrijke reden voor het hoge uitvalpercentage van eerstejaarsstudenten. Toch blijft het voor de studenten een hele opgave te voldoen aan de eisen die we moeten en willen stellen. Daarbij is het vooral zo dat veel studenten er moeite mee hebben datgene wat ze geleerd hebben bij Nederlands (zie ook 5.2) toe te passen in schrijfproducten die niet direct onder het vak TCV (vakgroep Taalbeheersing en Communicatieve Vaardigheden) vallen. Om die reden gaan we vanaf 2014-2015 veel werk maken van taalontwikkelen lesgeven; andere docenten dan die van TCV gaan ook een rol spelen in een eerste beoordeling van schrijfproducten van studenten.

2013-2014

De eisen die de opleiding met ingang van januari 2014 bij de beoordeling van de scriptie stelt op het gebied van het Nederlands, zijn in lijn met datgene wat studenten binnen de opleiding al hebben geleerd en maken deel uit van het taalbeleid van de Haagse Hogeschool en de opleiding. Correct taalgebruik was natuurlijk altijd al een criterium bij de beoordeling van de scriptie, maar nu is het taalniveau van de scriptie officieel een knock-outcriterium. Om ervoor te zorgen dat dit criterium zo objectief mogelijk wordt toegepast is een uitgebreid taalcheckformulier ontworpen.

Dit traject is in gang gezet met behulp van een externe partij, Bureau Teelen (BT), deskundig op het gebied van taal en beoordelen. TCV- docenten hebben (bestaande) scripties op taal beoordeeld en

een raamwerk van beoordeling geformuleerd. Vervolgens is er met BT aan een beoordelingsformulier en vooral aan het bepalen van een cesuur gewerkt: wanneer is het Nederlands nog acceptabel? Het formulier vat vrijwel alles samen wat de studenten tijdens hun studie over een correct gebruik van het Nederlands hebben geleerd. (Bijlage 7.2) Nadat een scriptie ter beoordeling is aangeboden, screent een TCV-docent at random vier bladzijden op samenhang, formulering en taalverzorging. Als de TCV-docent een onvoldoende geeft, maar de inhoudelijke beoordeling van de scriptie voldoende is, heeft de student een week de tijd om het Nederlands van zijn scriptie te verbeteren. Daarna wordt de scriptie opnieuw door de TCV-docent beoordeeld.

Studenten hebben tijdens de eerste drie studiejaar geleerd aan welke eisen het Nederlands moet voldoen, maar lijken er bij het schrijven van de scriptie onvoldoende alert op te zijn. Om studenten (weer) bewust te maken van de gestelde eisen, kregen de vierdejaarsstudenten in het afgelopen collegejaar een workshop taal. Studenten die in de eerste ronde een onvoldoende kregen voor de taal van de scriptie hebben in een feedbackbijeenkomst toelichting gekregen op de eisen. Ook kregen de studenten tips en adviezen mee.

2014-2015

- Het blijkt bij de taalcheck moeilijk te zijn een goede cesuur voor het gebruik van het Nederlands vast te stellen; de opleiding evalueert samen met bureau Teelen de ervaringen die in 2013-2014 zijn opgedaan met het beoordelingsformulier en herzielt het zo nodig per 2014-2015. Het formulier zal ook eerder in de opleiding worden gebruikt bij andere schrijfproducten.
- Omdat studenten niet alles wat zij op het gebied van taal hebben geleerd bij TCV automatisch toepassen bij het schrijven van hun scriptie, wordt de taalcheck bij elk inlevermoment van de scriptie uitgevoerd.
- De workshops, waarin alle onderdelen van de taal nog eens worden samengevat, alsmede de mogelijkheid van feedback op het gebied van taal, worden eerder in het scriptietraject aangeboden.
- Steunlessen/spreekuur Nederlands worden ingeroosterd.
- De opleiding gaat taalontwikkelen lesgeven implementeren door de jaren heen. Zie 5.6 inleiding. Deze docenten krijgen daarvoor scholing.
- De docenten TCV worden gefaciliteerd om workshops taal te geven in jaar 4 en om de scripties op het Nederlands te beoordelen.

5.7 Scholing en intervisie aanbieden

2013-2014

Scriptiebegeleiders en methodologen hebben allen deelgenomen aan het intervisietraject (5 keer per jaar), waarin de onderzoeksvoorstellen en het niveau van de scripties aan de orde zijn gekomen. Docenten kregen hier formatie voor. In de tweede fase van intervisie (april – juni) zijn scripties en de beoordelingssystematiek besproken.

Bureau Teelen heeft de beoordelingsformulieren voor de scriptie tegen het licht gehouden en het commentaar is verwerkt in het aangepaste beoordelingsformulier.

De opleiding CO-vt werkt in het scriptietraject sinds kort ook met enkele externe begeleiders, die door de examencommissie als examinatoren zijn aangewezen. Bij CO-dt was dit al langer het geval. De intervisie voor deze externe begeleiders is in april ingezet.

2014-2015

De intervisie van externe begeleiders wordt vanaf 2014-2015 verplicht. Ook zullen alle scriptiebegeleiders in 2014-2015 worden bijgeschoold in onderzoeksvaardigheden, zodat ze in staat zijn ook zelf het onderzoeksvorstel te beoordelen en daarover adequate feedback te geven.

5.8 Onderzoeksklimaat versterken

2013-2014

De opleiding faciliteert sinds jaren docenten om zelf actief onderzoek te doen, al dan niet in de context van een kenniskring. Daarbij moet worden opgemerkt dat er op de Hogeschool vrij weinig lectoraten zijn die goede mogelijkheden bieden voor docenten van de opleiding Communicatie. Op dit moment doet een docent Communicatie onderzoek bij het lectoraat Public Management. Een andere docent is lid van het lectoraat Pedagogiek van de Beroepsvorming. Daarnaast zijn enkele docenten, buiten de lectoraten, bezig met onderzoek; ook zij leveren papers op conferenties.

2014-2015 en later

- De opleiding zal ijveren voor het instellen van een lectoraat op het gebied van Publieke Communicatie.
- De komende periode zullen de plannen die staan beschreven in het Onderzoeksbeleidsplan verder worden geïmplementeerd.
- In principe komen alle inhoudsdocenten in aanmerking voor toekenning van uren voor het doen van onderzoek. Dat vraagt bij sommige docenten om een omslag in het denken.
- Bij onderzoeken van docenten worden waar mogelijk studenten betrokken. Dit is voor de opleiding een belangrijk aandachtspunt.

6 Voortgang herstelplan monitoren

6.1 Tussenstand juli 2014

2013-2014

Op het moment van schrijven van dit herstelplan zijn 15 van de 57 vierdejaarsstudenten CO-vt geslaagd. Nog eens 20 vierdejaarsstudenten zijn bezig met hun scriptie en zouden na de zomervakantie kunnen afstuderen. 22 studenten zijn minder ver. De inhoudelijke beoordeling van de scriptie is gedaan door de scriptiebegeleider en de tweede beoordelaar. Alleen bij twee positieve beoordelingen is de scriptie voldoende en zijn de cijfers van de beoordelaars gemiddeld. De regel dat een student niet meer dan twee kansen per scriptieonderwerp heeft, heeft er in een aantal gevallen toe geleid dat een student een nieuw onderwerp moest kiezen.

Door de aanscherping van de criteria en de procedures is er op dit moment een afname in het aantal studenten dat binnen de nominale termijn van 4 jaar afstudeert. Wat daarbij opvalt, is dat er in de lichte vierdejaarsstudenten van juni 2014 vooral meer herkansingen zijn geweest dan voorheen omdat studenten het Nederlands van hun scriptie moesten verbeteren. Van de tot nu toe 20 studenten die het scriptietraject met de aangescherpte eisen hebben gevolgd en de scriptie daadwerkelijk hebben ingeleverd, was het in 14 gevallen zo dat studenten hun scriptie moesten herschrijven, omdat ze niet aan de aangescherpte taaleis voldeden. Na verbetering en een tweede taalcheck voldeden uiteindelijk 18 van de 20 scripties wel aan de taaleis. Dit geeft wel aan hoe slordig studenten omgaan met het Nederlands. Twee studenten zijn nog bezig met het herschrijven.

Nu al is merkbaar dat het strenger hanteren van de criteria, de intervisiebijeenkomsten voor begeleiders en MvO 5 positief uitwerken op de kwaliteit van het afstuderen. Begeleiders en studenten spreken meer dezelfde taal als het gaat om onderzoek. Begeleiders weten door de uitwisseling in de intervisiebijeenkomsten ook beter wat studenten geleerd hebben in de MvO-modules. Verder zijn voor alle betrokkenen de kaders van de onderzoeksmethodiek duidelijker geworden. Er is meer eenduidigheid in de onderzoeksvoorstellen en in de opbouw van de scriptie doordat er meer criteria aan het uitgevoerde onderzoek zijn gesteld.

Doordat het beoordelingsformulier is aangepast, is er meer objectivering van de beoordeling ontstaan. Dat dit werkt, blijkt uit het feit dat er weinig verschillen zijn tussen het oordeel van de eerste en de tweede beoordelaars. Tot nu toe is een derde beoordelaar (in het uitzonderlijke geval dat er twee punten verschil is tussen beide oordelen) niet nodig geweest.

6.2 Interne monitoring

2014-2015

Om de voortgang van het herstelplan te bewaken en om na te gaan of het eindniveau minstens voldoende is, zet de opleiding intern een aantal acties in gang:

- Na elke lichte afstudeerders bespreekt het opleidingsmanagement de resultaten met de afstudeercoördinator, met de scriptiebegeleiders en met de docenten MvO en TCV: wat vinden we zelf van het niveau, hoe is het rendement? Wat zijn de resultaten van de taalcheck? Welke aanvullende acties zijn eventueel nodig?
- De examencommissie neemt per jaar een aantal scripties onder de loep om zelf vast te stellen of het eindniveau op zijn minst voldoende is. Zij bekijkt daarbij ook hoe de beoordelingsformulieren zijn ingevuld. Zij bespreekt haar bevindingen met het opleidingsmanagement.
- De examencommissie wordt voortaan betrokken bij de bijeenkomsten met de werkveldcommissie, bij het regionaal overleg en bij bijeenkomsten voor externe validatie.

6.3 Externe monitoring

2013-2014

- Er heeft regionaal overleg plaatsgevonden over scripties, afstudeerhandleidingen en procedures. Dit heeft geleid tot input voor verbeteringen van de scriptiehandleidingen voor 2014-2015

2014-2015

- De opleiding stemt eens per jaar met het werkveld af welk soort onderzoek/analyses relevant zijn voor de communicatieprofessional. Ook legt de opleiding de werkveldcommissie enkele scripties voor ter bespreking. Deze bijeenkomst met de werkveldcommissie staat gepland voor september 2014 en staat in het teken van het afstuderen.
- De opleiding participeert in een regionaal overleg van opleidingen Communicatie. In dat overleg is afgesproken dat er tussen de opleidingen een uitwisseling komt van enkele docent-examinatoren die bij de scriptieverdediging als waarnemer aanwezig zullen zijn. De scriptie wordt vooraf aan hen toegezonden.
- De opleiding legt een aantal scripties ter beoordeling voor aan het lectoraat Public Management met het doel na te gaan of het eindniveau voldoende is.
- Eens per jaar organiseert de opleiding een bijeenkomst voor externe validatie. De bijeenkomst over de scripties van juni 2014 staat gepland voor het najaar van 2014.

7 Bijlagen

7.1 Afstudeerhandleiding 2014-2015

7.2 Beoordelingsformulier taalcheck

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag
T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870
I www.habeon.nl
E info@habeon.nl

De Haagse Hogeschool
Academy of European Studies & Communication Management
De heer A.D. Noordam
Johanna Westerdijkplein 75
2521 EN DEN HAAG

Datum: 26 augustus 2014
Kenmerk: HC14.229
Onderwerp: Herstelplan hbo-bachelor Communicatie

Geachte heer Noordam,

In de brief van 20 juni 2014 (NVAO/20142282/AH) heeft het bestuur van de NVAO u medegedeeld dat zij de opleiding Communicatie een negatief eindoordeel toekent met de mogelijkheid tot het indienen van een herstelplan dat betrekking heeft op standaard 16.

Op uw verzoek heeft het visitatiepanel dat de beoordeling van uw opleiding Communicatie (voltijd, deeltijd en ICM) op 25 en 26 september 2013 heeft uitgevoerd, het herstelplan van de opleiding beoordeeld.

De opleiding Communicatie heeft het visitatiepanel de volgende documenten ter beoordeling doen toekomen:

- 1) Herstelplan opleiding Communicatie De Haagse Hogeschool d.d. 16 juli 2014;
- 2) Handleiding afstuderen Opleiding Communicatie Management (voltijd en deeltijd) Collegejaar 2014-2015 (versie juni 2014);
- 3) Beoordelingsformulier taalverzorging scriptie Opleiding Communicatie.

Het visitatiepanel beschouwt het plan als een eerlijke beschrijving van de houding van management en docenten ten aanzien van de opgave en haalbaarheid van interventies om onderzoek beter te integreren, het taalniveau te versterken en het proces van afstuderen van meer 'checks and balances' te voorzien. Uit de documentatie blijkt dat de samenhang tussen de modules onderzoeksvaardigheden sterk is verbeterd en bovendien blijkt uit de 'handleiding afstuderen' dat de procedure voor de goedkeuring van de onderzoeksopzet duidelijk verstevigd is.

Bij dit alles is ook de rol van de docenten zeker niet vergeten: er wordt gewerkt aan professionalisering op het gebied van onderzoek doen en de inzet van MvO- en taaldocenten (zie de alinea hierna de opmerkingen over het beoordelingsformulier taalverzorging) is bij goedkeuring en beoordeling vergroot om de kwaliteit van eindwerken te verhogen.

Het beoordelingsformulier taalverzorging bestaat uit drie hoofdcategorieën 'Samenhang', 'Formulering' en 'Taalverzorging' met per categorie duidelijk gestelde eisen, indicatoren en aanvullende feedback per indicator.

Een student dient voldoende te scoren op elke categorie, hetgeen betekent dat een voldoende taalverzorging voorwaardelijk is voor verdere beoordeling van de scriptie. Het beoordelingsformulier komt op het visitatiepanel over als een zeer degelijk toetsinstrument. Mogelijk dat het zelfs te gedetailleerd is, maar dat zal uit de beoordelingspraktijk moeten gaan blijken.

De opleiding geeft duidelijk blijk van bereidheid en zelfs begeestering om toekomstgericht te investeren in de kwaliteit van de begeleiding, het borgen van onderzoekskennis en -competenties in het onderwijs en de focus op 'transfer in learning'. Het is duidelijk dat de opleiding meteen na de audit van september 2013 -als team- structureel en proactief aan de slag is gegaan, waarbij niet alleen is ingezet op de korte termijn, maar de blik ook verder gericht is.

Het visitatiepanel komt dan ook tot het oordeel dat de inhoud van het herstelplan toereikend en voldoende is om de verbeterpunten te realiseren die het visitatiepanel in de audit in september 2013 heeft geadviseerd en om met name de onderzoeksvaardigheden, de taalbeheersing en het gerealiseerd niveau van de opleiding te versterken. De planning van de verbetermaatregelen, verdeeld over de korte en lange termijn, is derhalve toereikend, realistisch en haalbaar.

Het visitatiepanel hoopt dat de opleiding tijdens deze verbeterslag de sterke punten zoals die tijdens de accreditatie-audit zijn geconstateerd tevens in het oog blijft houden, zodat het geheel bijdraagt aan een verdere inkleuring van het eigen profiel van de opleiding en het een solide basis voor een goede toekomst moge vormen.

Met vriendelijke groet,
namens het visitatiepanel,

W.G. van Raaijen,
voorzitter